

Jeseníček

Číslo 4/2023-2024

Ročník 49

V pátek 13. října se žáci II. stupně naší školy zúčastnili projektového dne zaměřeného na zdravý životní styl. Jednotlivá stanoviště zahrnovala: zdravotvědu, netradiční pohybové aktivity, téma zdravé výživy, zdravého životního stylu, trestní odpovědnosti mládeže, finanční gramotnosti a stanoviště věnované lidským právům. „Život v mediální džungli“ bylo téma etické dílny, která se realizovala v 7. ročníku ve spolupráci s lektorským týmem Hope4kids. Program byl zaměřen na bezpečné chování v kyberprostoru.

Žáci neabsolvovali v průběhu dopoledne všechna uvedená stanoviště, jejich výběr byl přizpůsoben jednotlivým ročníkům. Celý program zahrnoval řadu interaktivních činností a využíval spoustu názorných materiálů. Žáci pracovali samostatně i ve skupinách a získávali dostatek užitečných informací i praktických dovedností.

Mgr. Lenka Valešová, metodik prevence

Ve čtvrtek 12. 10. 2023 jsme se již tradičně zúčastnili akce 72 HODIN PRO PŘÍRODU. Naším cílem bylo vyčistit ptačí budky.

☞ Skupina páťáků se vydala za doprovodu pana ředitele Koníře a pana učitele Pecky na Žulovou stezku a vyčistila sedm ptačích budek.

☞ Devátáci a Adam Černohlávek z osmé třídy společně s p. učitelkami Tomkovou a Knappovou si zajeli na kole do petrohradského lesa. Skupinu doplnil pan školník s technickým zázemím. Za drobného deště společně vyčistili celkem 13 budek. Dvě budky, které ležely na zemi, byly vráceny na své místo.

Všechny budky nesly známky toho, že zde někdo bydlel. Ne ve všech to ale byli ptáci – našli jsme sršně, pět netopýrů a také plšika lískového, který nás napřed vylekal, avšak poté potěšil.

Akce se vydařila, ptáčci budou mít na jaře radost z čistých budek a nás může hřát pocit, že jsme k tomu přispěli.

Za účastníky napsala
Mgr. Vlastimila Knappová

SUIT UP DAY

Stále větší popularitě se těší tzv. SUIT UP DAY, Den obleků. Ono je příjemné občas „osvěžit“ běžný školní den něčím neobvyklým, co je mimo zavedenou vzdělávací rutinu. A tak se v úterý 17. října i naše škola zajímavě proměnila. Místo žáků náhle přišli do školy samí vyšňoření gentlemani a okouzující dívky v krásných šatech. Jaké modely bodovaly tentokrát, můžete zhlédnout ve fotogalerii na webové stránce školy:

<https://zsjesenice.cz/fotogalerie/1634-17-10-2023-suit-up-day/>

PODZIMNÍ KOLO BOTANICKÉ SOUTĚŽE V RAKOVNÍKU

Na téma UŽITKOVÉ I EXOTICKÉ ROSTLINY proběhlo ve čtvrtek 19. října podzimní kolo botanické soutěže v Rakovníku. Svá „želízka v ohni“ zde měla i ZŠ a MŠ Jesenice – a že si naši žáci nevedli špatně, dokládají následující tabulky:

KATEGORIE – I. 4. – 5. TŘÍDA		
JMÉNO	BODY	MÍSTO
Andrea Sýkorová	11+	3.
M. Červenkovičová	11	4.
František Pecka	10	5. – 7.
K. Kondelíková	10	5. – 7.
Natálie Iblová	8	11. – 18.
Soutěžilo 24 žáků.		

KATEGORIE – II. 6. – 7. TŘÍDA		
JMÉNO	BODY	MÍSTO
Tomáš Václavík	12	7. – 10.
Karolína Blahová	9	22. – 30.
Victoria Valchářová	9	22. – 30.
Hana Králíčková	9	22. – 30.
Martina Gasperová	9	22. – 30.
Soutěžilo 35 žáků.		

KATEGORIE – III. 8. – 9. TŘÍDA		
JMÉNO	BODY	MÍSTO
Laura Zelenková	10	19. – 20.
Nikola Kulíšková	7,5	27. – 30.
Soutěžilo 32 žáků.		

Tradiční botanickou soutěž pro základní, střední a speciální školy uspořádal Dům dětí a mládeže Rakovník ve spolupráci se Střední zemědělskou školou Rakovník v rámci oslav Dne stromů. Naši žáci se jí zúčastňují pravidelně.

VÍTE, ŽE...

... podle údajů Ministerstva vnitra ČR patří kyberkriminalita v České republice i celosvětově k dlouhodobě nejstrměji rostoucí trestné činnosti?
V roce 2022 tvořila s 18,5 tisíci případy více než 10 % z celkové registrované kriminality v Česku.

CHIP, srpen 2023, str. 35

... podle hodnocení bezpečnostní firmy CrowdStrike trvá hackerům pouhých 79 minut, než se z napadeného počítače dostanou do jiného systému ve stejné síti?

CHIP, říjen 2023, str. 22

DĚJEPISNÝ KROUŽEK

Od října pokračuje na naší škole po prázdninové přestávce činnost dějepisného kroužku, který je určen zájemcům o českou i světovou historii.

Jeho členové (Petr Vošahlík, Marek Měchura, Jan Černohlávek, Míša Burstová, Kája Demková a Lucka Bejlková z 9. třídy a Adam Černohlávek z 8. třídy) se pravidelně scházejí v úterý ráno a rozhodně se nenudí. Pilně pracují s tištěnými dokumenty a pracovními listy, sledují filmové dokumenty, luští křížovky, doplňovačky a kvízy, hrají hry s historickým námětem. V rámci činnosti se také budou připravovat na tematické soutěže (Dějepisná olympiáda, Lidice pro 21. století...).

NEDÍLNOU SOUČÁSTÍ BUDOU VÝLETY A EXKURZE

Některé zajímavé akce už jsou pro „dějepisce“ připravené, další si členové kroužku naplánují dle vlastního zájmu sami.

Novinkou pro členy kroužku je příprava příspěvků do školního časopisu *Jeseníček*. V nich budou čtenářům připomínat významná historická výročí, včetně státních svátků, a také informovat o různých zajímavostech. Budou též připravovat úkoly pro celoroční dějepisnou soutěž *Jeseníčku*. První úkol najdete již v tomto čísle na straně 12.

☺ ☺ Pokud tě činnost dějepisného kroužku zaujala a zajímá tě historie, přidej se k nám! Další členové jsou vítáni!

Mgr. Petra Hružová

ILUSTRÁČNÍ FOTO ZE ZÁJEZDU

105. VÝROČÍ VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKA

O našem nejvýznamnějším státním svátku – Dni vzniku samostatného československého státu (28. 10. 1918) – napsala do *Jeseníčku* Míša Burstová z deváté třídy:

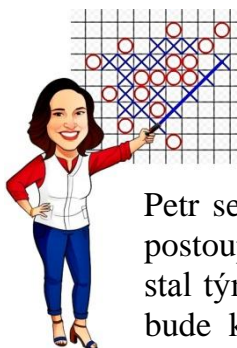
28. října si připomínáme 105. výročí vzniku samostatného Československa. V tento den vydal tzv. Národní výbor 1. zákon – zákon o zřízení samostatného státu, který podepsali „muži 28. října“ – Alois Rašín, Antonín Švehla, Jiří Stříbrný, František Soukup a Vavro Šrobár.

Největší zásluhu na vzniku Československé republiky měli: Tomáš Garrigue Masaryk, profesor Karlovy univerzity, filozof, sociolog a později 1. československý prezident; Edvard Beneš, rodák z nedalekých Kožlan, později dlouholetý ministr zahraničí a 2. československý prezident, a Milan Rastislav Štefánik, známý slovenský astronom a voják, organizátor československých legií (tedy Čechů a Slováků bojujících na frontách 1. světové války na straně dohodových států proti Rakousku-Uhersku a Německu).

Během nacistické okupace byl tento svátek oficiálně zrušen, přesto došlo 28. října 1939 k oslavám čs. samostatnosti a následně k protestům proti nacistům, během nichž byl zabit student medicíny Jan Opletal. Při jeho pohřbu došlo k dalším protiněmeckým demonstracím, na které Němci zareagovali popravou devíti studentských funkcionářů, deportací 1200 studentů do koncentračního tábora a uzavřením českých vysokých škol.

V roce 1951 byl název svátku změněn na „Den znárodnění“. Oslavy vzniku ČSR byly obnoveny v roce 1988.

V současnosti probíhají oslavy na mnoha místech republiky. U Národního památníku na Vítkově se každoročně koná vojenská přehlídka za účasti prezidenta republiky a dalších vrcholných představitelů státu, na Pražském hradě jmenuje prezident nové generály. Slavnostní den pak vrcholí večer, kdy ve Vladislavském sále Pražského hradu uděluje prezident státní vyznamenání.

ŠKOLNÍ TURNAJ V PIŠQWORKÁCH

Ve školním turnaji v Pišqworkách 19. října 2023 se utkalo celkem 6 týmů. Po základní skupině, kdy hrály týmy každý s každým, postoupila do play-off čtveřice: Petr, Kebab, Školáci a Šlupky. Tým Petr se utkal s týmem Šlupky a tým Kebab s týmem Školáci. Petr a Školáci postoupili do finále. Kebab a Šlupky si zahrály o 3. místo. Vítězem turnaje se stal tým Petr, který spolu se Školáky postupuje do oblastního turnaje, jenž se bude konat 6. listopadu 2023 v Podbořanech. Na 3. místě se umístil tým Kebab, 4. místo obsadily Šlupky.

TÝM	ČLENOVÉ TÝMU	BODY
PETR	Petr Vošahlík, Matěj Šika, Jan Bouda	8+8+10+8+8=42
KEBAB	Daniel Makovský, Matyas Naxera, Kateřina Kovářová	4+8+6+10+6=34
ŠKOLÁCI	Tomáš Václavík, Václav Ptáček, Tobiáš Kovač	12+4+2+8+6=32
ŠLUPKY	Jan Černošlávka, Marek Měchura, Adam Černošlávka	8+4+6+4+8=30
RVÁČI	Josef Lieber , Antonín Černý, Jakub Ketner	4+8+10+2+4=28
STŘELCI	František Pecka, Filip Spielberg, Lukas Hejna	0+4+2+4+4=14

Na organizaci turnaje se podílel Školní parlament – jmenovitě Emílie Casasová, Karolína Blahová, Victoria Valchářová a Martina Zuz. Gasperová. Děvčauům moc děkuji za pomoc.

Mgr. Nikola Tomková

Na pátek 20. října byla pro 8. třídu naplánována dějepisná exkurze do Kralovic a Mariánské Týnice. Jejím cílem bylo seznámit se s pamětihodnostmi města Kralovice a s významnou barokní památkou severního Plzeňska – bývalým proboštvím v Mariánské Týnici.

Nejprve si účastníci v Kralovicích poslechli od paní učitelky Hružové krátký výklad o historii města, prohlédli si nejstarší budovy a významné památníky a nakonec se zastavili u tzv. „kamenů zmizelých“, připomínajících židovské rodiny, jež se staly obětmi holocaustu.

Následně se skupina přesunula do renesančního

kostela sv. Petra a Pavla, kde nám o minulosti této pozoruhodné stavby asi hodinu zajímavě vyprávěl průvodce. Pomyslným vrcholem našeho výletu za poznáním byla prohlídka proslulých „kralovických mumií“ – hrobky rodiny Gryspeků, jež je umístěna v kostelní kryptě.

Po obědě účastníci exkurze navštívili bývalé poutní místo v M. Týnici, které bylo postaveno podle projektu architekta Jana Blažeje Santiniho (1677 – 1723) a které je na seznamu národních kulturních památek. Seznámili se s historií objektu a rovněž absolvovali dva výukové programy.

První z nich byl zaměřen na osobu Santiniho, druhý na život ve městě a na vesnici v dřívějších dobách. Žáci si celý areál nejen prohlédli (s odborným výkladem průvodce), ale plnili i nejrůznější úkoly, např. vyplňovali pracovní listy, které pak využijí v některé z hodin dějepisu. Na závěr dostali brožurku o historii Mariánské Týnice a prohlédli si přilehlé arboretum.

☺ Do Kralovic se výletníci vrátili pěšky – po naučné stezce „Cesta jediného boha“, která je věnována dějinám křesťanství, rytířských a mnišských řádů. V Kralovicích se pak ještě zastavili u rodného domu sochařky Marie Uchytlové (1924 – 1989), autorky známého sousoší lidických dětí.

Všechny cíle exkurze se podařilo naplnit. Sice nám nepřálo počasí, ale to jsme si vynahradili nevšedními zážitky. Další exkurze pro osmáky se uskuteční na jaře příštího roku, kdy žáci navštíví klášter a oblastní archiv v Plasích.

Mgr. Petra Hružová

Laura Zelenková z 8. třídy k tomu dodává: „Sešli jsme se v 7.40 hod. na autobusové zastávce v Jesenici a čekali asi dvacet minut na autobus do Kralovic. Prohlídka kostela byla velice pěkná, stejně tak program v Mariánské Týnici. Potěšil mě i oběd v asijské restauraci v Kralovicích. Už se těšíme na další exkurzi!“

NĚCO PRO ZASMÁNÍ

Cestující ve vlaku se ptá průvodčího, kdy vlak zastaví v Libni.

„Tohle je expres, ten v Libni nestaví,“ odpoví průvodčí.

„Vy si děláte legraci, že?“ vyděsí se cestující. „Já nutně musím vystoupit v Libni!“

„Je mi líto, pane, ale jak říkám – tenhle vlak tam vůbec nestaví.“

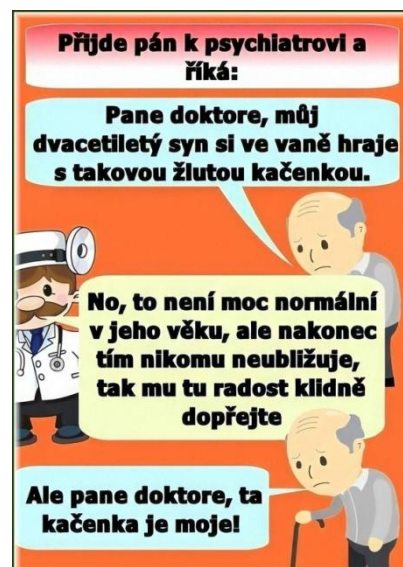
„Musí přece existovat nějaká možnost...“

„No, jedna by byla. Můžu požádat strojvedoucího, aby zpomalil, a já vám pomůžu dostat se z vagónu dolů.“

„To zní dost šíleně. Bude to fungovat?“

„No, za pokus to stojí.“

Vlak už vjíždí do nádraží, průvodčí drží cestujícího za sako a ten ještě ve vzduchu „utíká“. Průvodčí jej pomalu spouští níž, až se mužovy kmitající nohy dotknou nástupiště. Průvodčí jej pustí a muž pomalu ztrácí na rychlosti. Když ho míjí konec vlaku, z posledních dveří se někdo vykloní, popadne muže za límec a vtáhne ho zpátky do vagónu. „Chlape, vy máte ale štěstí,“ povídá dotyčný, „že jsem tu zrovna byl. Tenhle vlak v Libni vůbec nestaví!“

V rámci výuky přírodovědy a přírodopisu se pátá a šestá třída vypravily v pondělí 23. října 2023 do plzeňské zoologické zahrady. Za dopravní prostředek jsme tentokrát zvolili autobus, který na nás čekal před osmou hodinou ranní u školy.

Do zoologické zahrady jsme dorazili po 9. hodině. Vyzvedli jsme si permanentku a počkali zhruba 15 minut, než se k nám připojily lektorky environmentálního centra Luftnerka s výukovými programy.

Pátá třída měla téma „Ptáci“ a šestá třída „Savci“. Výukové programy trvaly asi hodinu a půl a při pozorování jednotlivých živočichů jsme se dozvěděli i základní charakteristiky celých skupin.

Po skončení této hlavní části jsme se pomalu přesunuli k restauraci Na Statku a před obědem si ještě trochu zadováželi na dětském hřišti na půdě stodoly. K obědu byl tradiční řízek s hranolky. S plnými žaludky jsme nyní měli možnost prozkoumat celou zahradu, samostatně nebo ve skupinkách. Před odjezdem, který byl naplánovaný na 3. hod., jsme stihli nakoupit nějaké suvenýry.

Cesta zpět uběhla rychle i díky tomu, že část z nás ještě musela dodělat a odevzdat pracovní listy. Po celou dobu bylo krásně slunečno, a tak jsme si tento říjnový den pěkně užili.

Napsali František a Zdeněk Peckovi

ČABÁRNA 2023

Se školním rokem přišel i další ročník „ČABÁRNY“ – soutěže, kterou pořádá Naučné středisko ekologické výchovy v Kladně (NSEV).

Žáci nejprve plnili 1. kolo formou online testu. Postupující skupiny čekalo 2. kolo, které již mělo praktické zaměření. Úkolem bylo připravit nějakou jedlou nebo užitečnou věc, a to s použitím minimálně 3 až 4 přírodnin.

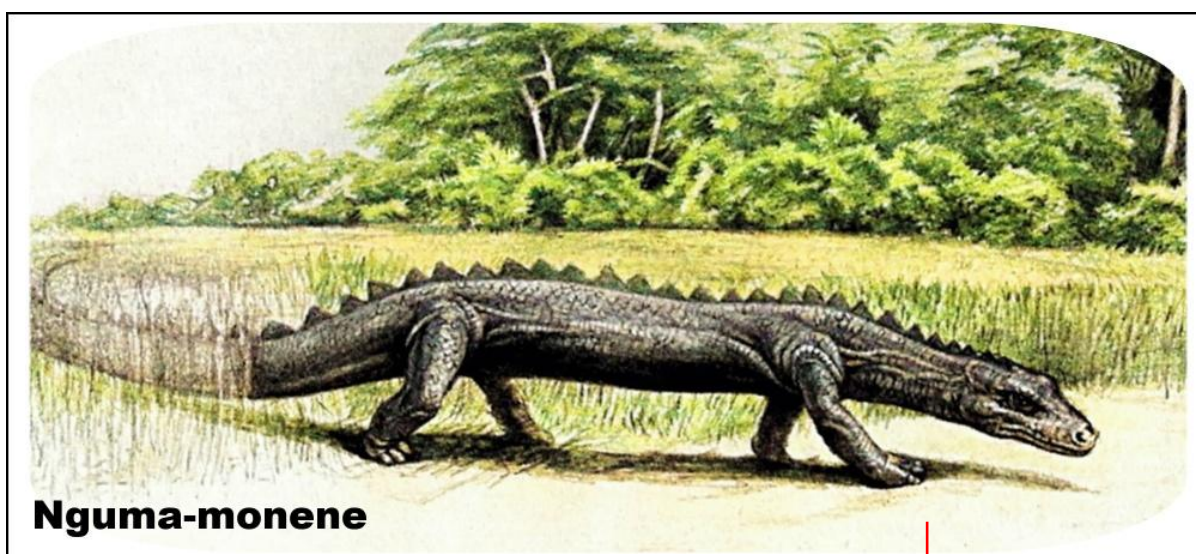
Naši školu reprezentují čtyři skupiny žáků (z 5. třídy jedna skupina, z 6. třídy dvě skupiny a z 8. třídy jedna skupina). Soutěžící si vybrali různá jídla a v kuchyňkách (v pátek 20. 10. a v úterý 24. 10.) se pustili s chutí do práce. Jedna skupina pekla dýňovo-mrkvové muffiny, druhá štrúdl, další vařila bramboračku a poslední skupina připravila ovocný dezert. Všem se „výrobky“ povedly a žáci jsou nyní zvědaví, jak dopadnou při hodnocení a zda postoupí do dalšího kola. Přejeme jim hodně úspěchů!

JMÉNO	NGUMA-MONENE	V jazyce lingala VELKÝ HROZNÝŠ
MÍSTO	Řeka Motaba (přítok Ubangi)	Republika Kongo, střední Afrika

☞ Rok 1961 – Ohlášeno první pozorování 10 – 15 metrů dlouhého kryptida v okolí konžské řeky Motaba, nazývaného nguma-monene. Tvor připomínal obrovskou, šedavě hnědou hadovitou ještěrku s rozeklaným jazykem a zoubkovaným hřebenem podél páteře. Byl obojživelný, rychle se pohyboval přes bažiny a pojídal ptáky a opice.

☞ Rok 1971 – Další svědectví poskytl o deset let později misionář Joseph Ellis. Při pádlování po řece Motaba ve vydlané kánoi pozoroval velké hadovité zvíře s vroubkovaným hřbetem, jak plave přes řeku. Záhy tvor zmizel ve vysoké trávě a porostu na protějším břehu.

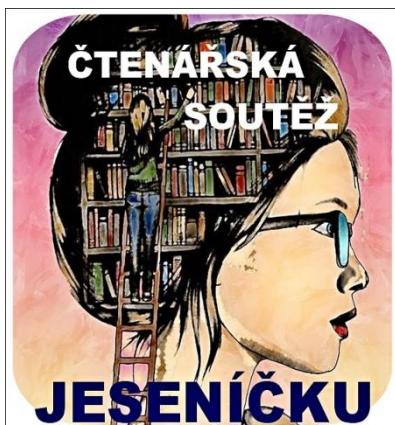
POZNÁMKA 1):

Informace o nguma-monene sbíral i biolog Roy P. Mackal (1925 – 2013) z Chicagské univerzity, známý svým zájmem o kryptozoologii. V letech 1980 a 1981 vedl dvě expedice do bažin Likouala v Konžské republice, aby zde pátral po kryptidu nazývaném mokele mbembe (viz Jeseníček č. 4/2022-2023, str. 7). Mackal dospěl k závěru, že nguma-monene má nízko posazené tělo, a proto spíše připomíná ještěrku než hada.

POZNÁMKA 2):

Je možné, že stejné zvíře bylo popsáno již v knize „*On the Track of Unknown Animals*“ (1958) od belgicko-francouzského zoologa Bernarda Heuvelmansa (1916 – 2001). Je tu zmiňován dlouhokrký hadovitý kryptid Badigui (též ngakoula-ngou), který vykazuje některé podobné rysy s nguma-monene. Heuvelmans ale naznačuje, že tvor by mohl mít pod vodou objemný trup, protože dokáže zvednout hlavu vysoko nad hladinu. A tak by mohl být ztotožněn i se zmiňovaným mokele mbembe...

ŘEŠENÍ HÁDANEK Z ČÍSLA 3/2023-2024:

1.- KVÍZ – KOSMONAUTIKA

1b) Sojuz 28	4a) Artemis
2a) Neil Alden Armstrong	5b) Indie
3c) 20 milionů dolarů	

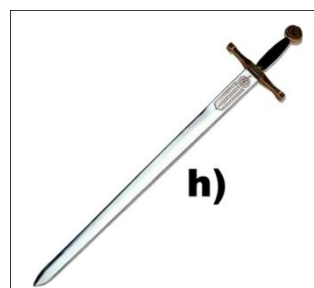
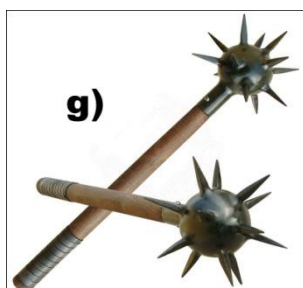
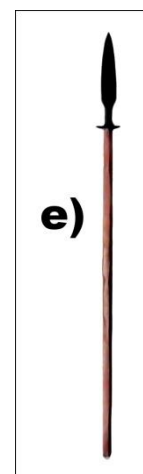
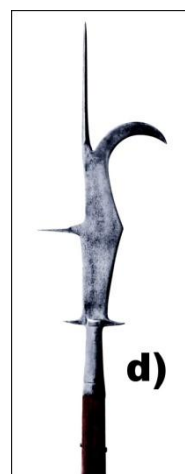
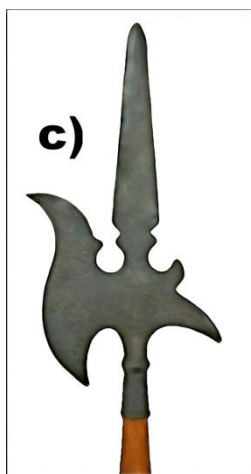
2.- HÁDANKA

Příjmení všech tří studentů zní v překladu stejně (Černý).

1) POZNEJ ZBRANĚ HUSITŮ

Představujeme novinku letošního ročníku Jeseníčku – soutěžní úkoly, které u čtenářů prověří znalosti českých a světových dějin. Pro školní časopis je budou připravovat členové dějepisného kroužku pod vedením paní učitelky Mgr. Petry Hružové. První úkol, POZNEJ ZBRANĚ HUSITŮ, pro vás přichystal Petr Vošahlík z 9. třídy.

NÁPOVĚDA: K obrázkům označeným písmeny a)... ch) vyber správný název zbraně: Halapartna, kopí, sudlice, sekera, šídlo, meč, cep, kropáč, řemdih.

2) ÚLOHA

Hájovna je od vesnice vzdálena 8 kilometrů.

Právě ve stejnou chvíli, kdy vyšla ze vsi žena hajného, vyšel jí hajný z hájovny naproti.

Oba kráčeli rychlostí 4 km/h.

Současně s hajným vyběhl jeho pes rychlostí 10 km/h.

Pes utíkal tak dlouho, dokud nepotkal hajnou, potom se vrátil k hajnému a takto běhal od jednoho k druhému tak dlouho, dokud se hajný s hajnou nesetkali.

OTÁZKA: Kolik kilometrů pes naběhal?